

етностилі, традицій декоративно-ужиткового мистецтва українського народу;

–інтерактивні форми і методи організації навчального процесу, синергія (співробітництво) [3, с. 132].

Структура змісту навчального посібника спонукає учнів до аналізу й цілісного сприйняття навчальних тем, дослідження різних джерел інформації, її критичного осмислення й активного обговорення в групах, застосування здобутих знань у практичній діяльності, рефлексії і презентування власних результатів навчання.

Оволодіння ключовими й предметною компетентностями в процесі вивчення інтегрованого курсу «Проектування виробів в етностилі» з допомогою навчального посібника сприяє розвитку в учнів самоідентичності, здібності та здатності творчо розв'язувати в повсякденному житті реальні проблеми – від побутових до соціальних і професійних. Вони необхідні для ефективної діяльності в подальшому працевлаштуванні та мінливій професійній діяльності. За своєю сутністю компетентнісне профільне навчання технологій є своєрідною моделлю формування якісного життя не лише в шкільному віці, але й у майбутньому.

Ключові слова: навчальний посібник, освіта 4.0., проектування виробів в етностилі, технологія компетентного навчання.

Список літератури

1. Мачача Т. С. Актуальність навчальної програми курсу за вибором «Проектування виробів в етностилі». Трудова підготовка в рідній школі. 2019. № 3. С. 10—17. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718400/>
2. Мачача Т. С., Юрженко В. В. Стратегії розвитку технологічної освіти в середній загальноосвітній українській школі: наскрізність змісту і структури. Український педагогічний журнал. 2017. Вип. 2. С. 58-68.
3. Machacha Tetyana. Cultural and creative potential of technological education content of the secondary school pupils. Intercultural Communication. 2016. Vol. 1/1. P. 122-135.

Мачача Т.С.,

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу технологічної освіти,*

*Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Гаврилюк Г. М.,

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії й методики викладання навчальних дисциплін,
КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»,*

м. Херсон, Україна

Стрижова Т. В.,

*учитель-методист,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,
учитель трудового навчання загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 10,
м. Нова Каховка, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ КНИГИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ

Система освіти раптово опинилася в умовах карантину, що спричинив хаотичний пошук способів переведення процесу навчання із офлайну в онлайн. У соцмережах батьки стривожено повідомляють, що діти самостійно не справляються з дистанційним навчанням, вони перевантажені, швидко втомлюються, не мають навичок самоорганізації і планування

навчальної діяльності. Таку ситуацію породила проблема неузгодженості дій вчителів різних предметів між собою, а деякі вчителі взагалі хибно зрозуміли дистанційне навчання, – як повідомлення учням переліку домашніх завдань з свого предмета. До того ж обсяг завдань часом такий, що їх просто нереально виконати у визначені терміни, а також вони зовсім не передбачують взаємодії з однокласниками.

Педагогічна практика реалізації дистанційного навчання в умовах карантину виявила низку проблем, основних труднощів:

- відсутність досвіду адміністрації закладів загальної середньої освіти в організації онлайн-співпраці вчителів, координації та узгодженості їхніх дій в умовах дистанційного навчання;

- налагодження консультування, підтримки й комунікації вчителів стосовно оперативного обміну успішним досвідом – для упередження можливих помилок;

- неоднаковий доступ суб'єктів процесу навчання до цифрових технологій – не кожен учитель й учень має автономне робоче місце в домашніх умовах, персональний гаджет з необхідними функціями для користування відповідними цифровими платформами, підключення до Інтернету з потрібною потужністю;

- брак необхідних елементів дистанційного навчання (електронні пошти, месенджери, віртуальні класні кімнати, веб-сторінки, сайти, блоги тощо) та недостатнє володіння цифровими засобами для інформування, спілкування, співпраці, обміну файлами тощо;

- вчителі стоять перед складним вибором ефективних цифрових інструментів для дистанційної роботи – надто широкий спектр пропозицій. Переваги й недоліки обраних ресурсів учителі виявляють безпосередньо під час їх використання.

Ситуація, яка склалася потребує вироблення науково-методичних рекомендацій щодо організації дистанційного навчання, створення умов для самоорганізації і самодисциплінованості учнів, зокрема з використанням таких засобів, як навчальні підручники й посібники, розроблені на засадах компетентнісного навчання.

Спочатку з'ясуємо, що ж таке дистанційне навчання? *Дистанційне навчання* – це сукупність педагогічних і цифрових технологій, паперових й електронних освітніх ресурсів, які забезпечують організацію процесу навчання й самонавчання, взаємодію всіх його учасників для досягнення спланованих результатів у віддаленому режимі. Це по суті перехід від традиційного класноурочного навчання до регульованого дистанційного навчання. Обидва види навчання мають однакові складові процесу навчання – мету, зміст, методи, організаційні форми. Проте ці складові змінюються відповідно до конкретних педагогічних умов.

Практика показує, що в умовах дистанційного навчання неможливо в повній мірі відтворити профільне навчання технологій у класі чи майстерні. У домашніх умовах часто відсутні потрібні матеріали, інструменти й обладнання для виконання практичних робіт з проєктування і виготовлення виробів, запланованих у календарно-тематичних планах. Тому є потреба у перегляді навчальних програм і календарних планів з метою їх адаптування й розвантаження з врахуванням домашніх умов навчання, а також потреб збереження здоров'я учнів, дозування їхнього часу перебування перед екранами гаджетів.

Особливої ролі в умовах дистанційного навчання набувають навчальні книги – підручники й посібники, розроблені на засадах компетентнісно орієнтованого навчання. Вони є інформаційно-діяльнісною моделлю процесу навчання і самонавчання, відображають його мету, зміст, методи і форми [2]., розробки проєктів, усвідомленого підвищення власного рівня предметної компетентності [1, с. 171].

Подані до кожної теми навчальної книги проблемні запитання формують в учнів позитивну мотивацію навчання, актуалізують їхній освітній досвід, виявляють рівень наявного розуміння фактів і явищ, пов'язаних з цією темою. Пошук відповідей на запитання передбачає розвиток критичного мислення, осмислення нової інформації, формулювання власних суджень, проєктування особистісної моделі знання. Ці запитання спонукають до осмисленого вибору оптимального шляху досягнення очікуваних результатів навчання.

Компетентісно орієнтовані завдання різного рівня складності й призначення мають важливу роль у самонавчанні – спонукають до виявлення проблем, самостійного пошуку й аналізу нової інформації з теми, що вивчається, її інтерпретації, продукуванню ідей, побудови гіпотез, конструювання потрібних знань у взаємодії з іншими, обґрунтованого формулювання власних ставлень і висновків, створення освітніх продуктів, їх оцінювання та презентації. Також вони зумовлюють потребу у спілкуванні, координуванні зусиль, зворотному зв'язку.

Розміщення освітніх продуктів на спільних цифрових платформах для їх обговорення й оцінювання спонукає учнів до створення оригінального контенту. Адже вони усвідомлюють, що результати виконаних завдань стають надбанням інтернет-спільноти, всесвітньої мережі. Усвідомлення того, що твою роботу будуть бачити незнайомі люди з віртуального світу, є дієвим стимулом для самонавчання. Самонавчання як творчий процес побудови індивідуальної траєкторії навчання передбачає помилки, подолання труднощів і в результаті приводить до успіху, створення оригінальних освітніх продуктів, формування компетентності учнів. Адже компетентність – це новий рівень самоорганізації людини в невизначених умовах, її усвідомлення себе. Отже, актуальною проблемою є розроблення навчальних книг на засадах компетентісного навчання. Такі підручники й посібники завжди залишаться фаховим джерелом самонавчання. Вони разом із сукупністю цифрових ресурсів будуть надійним помічником в організації роботи вчителя та учнів, зокрема в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, навчальна книга, компетентісно орієнтований підручник, посібник, профільне навчання технологій.

Список літератури

1. Мачача Т. С. Обґрунтування компетентісного підходу до відбору і реалізації змісту технологічної освіти. *Трудова підготовка в сучасній школі*. 2013. №7-8. С. 32-36.
2. Мачача Т. С. Підручник з технологій для основної школи як культурологічна інформаційно-діяльна модель. *Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць* / [ред. кол.; наук. ред. – О.М. Топузов]. К. : Педагогічна думка, 2012. Вип. 12. 784 с. С. 168-174.

Мезенцева О. І.,

*науковий співробітник відділу інновацій та стратегій розвитку освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

АЛЬТЕРНАТИВНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ПІДРУЧНИКА: ДОСВІД ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ

У постмодерному світі розмаїття освітніх потреб є чинником створення і функціонування альтернативних педагогічних систем, які, подекуди виступаючи конкурентами традиційним закладам освіти, виконують регулюючу функцію щодо підвищення якості освіти в цілому. Важливим індикатором для таких педагогічних систем є час, який визначає дієвість нетрадиційних методів та підходів й призводить чи до згасання